

CHƯƠNG 1

KỸ THUẬT PHÂN TÍCH THUẬT TOÁN

Tuần 2 - CÁCH TÍNH ĐỘ PHỨC TẠP

Cách tính độ phức tạp

Cho 2 đoạn chương trình:

- P1 có thời gian thực hiện $T1(n)=O(f1(n))$.
- P2 có thời gian thực hiện $T2(n)=O(f2(n))$.

- **Quy tắc cộng:**

Thời gian thực hiện P1 và P2 **nối tiếp** nhau sẽ là:

$$T(n) = T1(n) + T2(n) = O(\max(f1(n), f2(n)))$$

- **Quy tắc nhân:**

Thời gian thực hiện P1 và P2 **lồng nhau** (chẳng hạn vòng lặp lồng nhau) sẽ là:

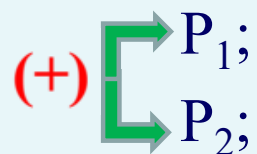
$$T(n) = T1(n) \times T2(n) = O(f1(n) \times f2(n))$$

Ví dụ về quy tắc cộng và nhân

VD : P_1 có $T_1(n) = O(n^2)$; P_2 có $T_2(n) = O(n^3)$

(+) P_1 và P_2 nối tiếp nhau : Quy tắc cộng

$$T(n) = T_1(n) + T_2(n) = O(\max(n^2, n^3)) = O(n^3)$$

(×) P_1 và P_2 lồng nhau : Quy tắc nhân

$$T(n) = T_1(n) \times T_2(n) = O(n^2 \times n^3) = O(n^5)$$

Quy tắc tổng quát tính độ phức tạp

- Lệnh đọc (**read, scanf**), lệnh ghi (**write, printf**), lệnh gán, lệnh **return**, **định trị biểu thức**, **so sánh**: Thời gian = hằng số hay **$O(1)$**
- Lệnh **if** : **if** (điều kiện)
 lệnh 1
 else
 lệnh 2;
 - Thời gian = **$\max(\text{lệnh 1}, \text{lệnh 2}) + \text{điều kiện} = \max(\text{lệnh 1}, \text{lệnh 2}, \text{điều kiện})$**
- **Vòng lặp**:
 - Thời gian = **Tổng thời gian thực hiện thân vòng lặp**
 - Vòng lặp có số lần lặp xác định (**for**): tính số lần lặp.
 - Vòng lặp có số lần lặp không xác định (**while**): tính số lần lặp trong *trường hợp xấu nhất* (lặp nhiều nhất).

Phương pháp tính độ phức tạp

- Xét phương pháp tính độ phức tạp trong **3 trường hợp**:
 - (1) Chương trình **không gọi** chương trình con.
 - (2) Chương trình **có gọi** chương trình con nhưng *không đệ quy*.
 - (3) Chương trình **đệ quy**.

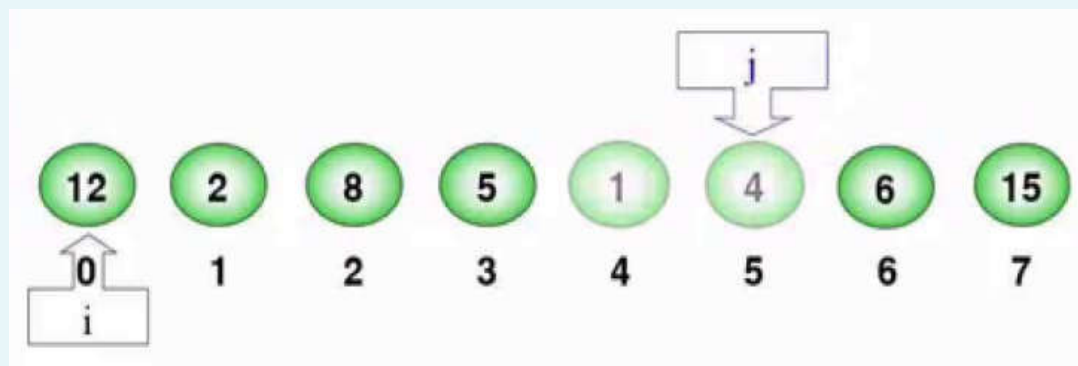

Ví dụ 1.

Thủ tục sắp xếp “nổi bọt”

(1) Chương trình **không gọi** chương trình con.

```
void BubbleSort(int a[], int n)
{
    int i,j,temp;
1.   for(i= 0; i<=n-2; i++)
2.       for(j=n - 1; j>=i+1;j--)
3.           if (a[j-1] > a[j]) {
4.               temp=a[j-1];
5.               a[j-1] = a[j];
6.               a[j]   = temp;
           }
}
```


Quy tắc tổng quát tính độ phức tạp

- Lệnh đọc (**read, scanf**), lệnh ghi (**write, printf**), lệnh gán, lệnh **return**, **định trị biểu thức**, **so sánh**: Thời gian = hằng số hay **$O(1)$**
- Lệnh **if** : **if** (điều kiện)
 lệnh 1
 else
 lệnh 2;
 - Thời gian = **$\max(\text{lệnh 1}, \text{lệnh 2}) + \text{điều kiện} = \max(\text{lệnh 1}, \text{lệnh 2}, \text{điều kiện})$**
- **Vòng lặp**:
 - Thời gian = **Tổng thời gian thực hiện thân vòng lặp**
 - Vòng lặp có số lần lặp xác định (**for**): tính số lần lặp.
 - Vòng lặp có số lần lặp không xác định (**while**): tính số lần lặp trong *trường hợp xấu nhất* (lặp nhiều nhất).

Ví dụ 1.

Thủ tục sắp xếp “nổi bọt”

(1) Chương trình **không gọi** chương trình con.

$$\rightarrow T(n) = O(n^2)$$

```
void BubbleSort(int a[], int n)
```

```
{   int i,j,temp;
```

```
1. for(i= 0; i<=n-2; i++) → 1.  $O((n-2)-0+1) \rightarrow O(n \times n) = O(n^2)$   
2. (×) for(j=n-1; j>=i+1;j--) → 2.  $O((n-1)-(i+1)+1) \rightarrow O(n \times 1) = O(n)$   
3. (×) if (a[j-1] > a[j]) { → 3.  $O(1)$   
4.   temp = a[j-1]; → 4.  $O(1)$   
5.   a[j-1]= a[j]; → 5.  $O(1)$   
6.   a[j]  = temp; → 6.  $O(1)$   
   }  
}
```

→ $O(\max(1, 1)) = O(1)$
→ $O(\max(1, 1, 1)) = O(1)$

Ví dụ 1.

Thủ tục sắp xếp “nổi bọt”

```
void BubbleSort(int a[], int n)
```

```
{   int i,j,temp;
```

```
1.   for(i= 0; i<=n-2; i++) → 1.  $O((n-2) - 0 + 1) = O(n-1) = O(n)$ 
```

```
2.   for(j=n-1; j>=i+1;j--) → 2.  $O((n-1) - (i+1) + 1) = O(n-i-1) = O(n)$ 
```

```
3.       if (a[j-1] > a[j]) {
```

```
4.       temp = a[j-1];
```

```
5.       a[i] = a[j];
```

```
6.       a[j] = temp;
```

```
    }
```

```
}
```

Số số hạng = (Số cuối – số đầu) + 1

Tính độ phức tạp của thủ tục sắp xếp “nổi bọt”

- Chương trình sử dụng các vòng lặp xác định. Toàn bộ chương trình chỉ gồm một lệnh lặp {1}, lồng trong lệnh {1} là lệnh lặp {2}, lồng trong lệnh {2} là lệnh {3} và lồng trong lệnh {3} là 3 lệnh nối tiếp nhau {4}, {5} và {6}.
- 3 lệnh gán {4}, {5} và {6} đều tốn $O(1)$ thời gian, việc so sánh $a[j-1] > a[j]$ cũng tốn $O(1)$ thời gian, do đó lệnh {3} tốn $O(1)$ thời gian.
- Vòng lặp {2} thực hiện $(n-i-1)$ lần, mỗi lần $O(1)$ do đó vòng lặp {2} tốn $O((n-i-1) \times 1) = O(n-i-1)$.
- Vòng lặp {1} có i chạy từ 0 đến $n-2$ nên thời gian thực hiện của vòng lặp {1} cũng là độ phức tạp của thuật toán:

$$T(n) = \sum_{i=0}^{n-2} (n-i-1) = \frac{n(n-1)}{2} = O(n^2)$$

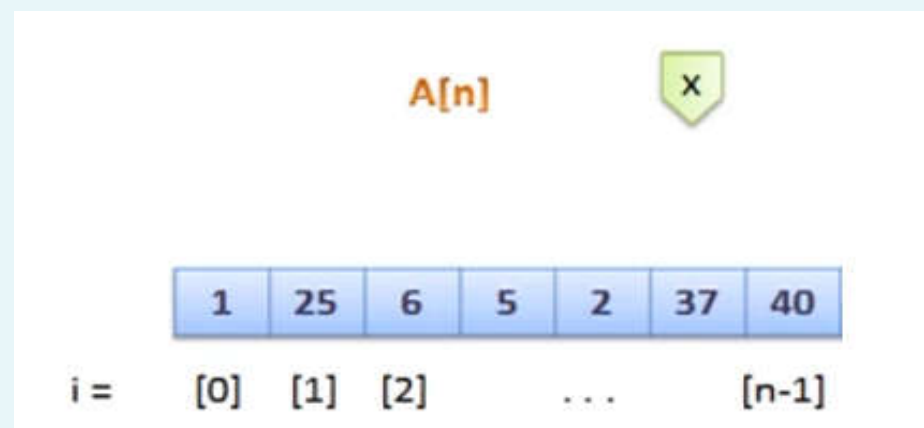

Ví dụ 2.

Thủ tục tìm kiếm tuần tự

(1) Chương trình **không gọi** chương trình con.

```
1.  int tim_kiem (int x, int a[ ], int n)) {  
2.      int found, i;  
3.      found = 0;  
4.      i = 0;  
5.      while (i < n && ! found)  
6.          if (a[i] == x)  
7.              found = 1;  
8.          else  
9.              i = i + 1;  
10.     return i;  
11. }
```


Ví dụ 2.

Thủ tục tìm kiếm tuần tự

(1) Chương trình **không gọi** chương trình con.

1.	int tim_kiem (int x, int a[], int n)) {		
2.	int found, i;		
3.	found = 0;	→	3. O(1)
4.	i = 0;	→	4. O(1)
5.	while (i < n && ! found)	→	5. O(n) → O(n × 1) = O(n)
6.	if (a[i] == x)	→	6. O(1) → O(max(1, 1, 1)) = O(1)
7.	found = 1;	→	7. O(1)
8.	else		
9.	i = i + 1;	→	9. O(1)
10.	return i;	→	10. O(1) → O(max(1, 1, n, 1)) = O(n)
11.	}		

(+) (Red arrow from line 6 to line 5)

(x) (Red arrow from line 6 to line 5)

→ T(n) = O(n)

Tính độ phức tạp của hàm tìm kiếm tuần tự

- Các lệnh {3}, {4}, {5} và {10} nối tiếp nhau, do đó độ phức tạp của hàm Search là độ phức tạp lớn nhất trong 4 lệnh này.
- 3 lệnh {3}, {4} và {10} đều có độ phức tạp $O(1)$, do đó độ phức tạp lớn nhất trong 4 lệnh này là độ phức tạp của lệnh {5}. Lồng trong lệnh {5} là lệnh {6}, lệnh {6} có độ phức tạp $O(1)$.
- Lệnh {5} là một vòng lặp không xác định, do đó cần tính số lần lặp trong trường hợp xấu nhất (khi tất cả các phần tử của mảng a đều khác x): xét tất cả các $a[i]$, i có các giá trị từ 0 đến $(n - 1)$ hay vòng lặp {3} thực hiện n lần, tốn $O(n)$ thời gian.

Vậy $T(n) = O(n)$

Bài tập

Bài 1: Tính thời gian thực hiện của các đoạn chương trình sau:

a) Tính tổng của các số

```
{1} Sum := 0;  
{2} for i:=1 to n do begin  
{3}     readln(x);  
{4}     Sum := Sum + x;  
end;
```

b) Tính tích hai ma trận vuông cấp n $C = A * B$:

```
{1} for i := 1 to n do  
{2}     for j := 1 to n do begin  
{3}         c[i,j] := 0;  
{4}         for k := 1 to n do  
{5}             c[i,j] := c[i,j] + a[i,k] * b[k,j];  
end;
```


Bài giải – Bài tập 1a).

1. a) Tính tổng của các số

1. (+) $\text{sum} := 0;$ $\rightarrow 1. O(1)$
2. $\text{for } i:=1 \text{ to } n \text{ do } \textit{begin}$ $\rightarrow 2. O(n)$
3. (x) $\text{readln } (x);$ $\rightarrow 3. O(1)$
4. (+) $\text{sum} := \text{sum} + x;$ $\rightarrow 4. O(1)$
end;

$\rightarrow O(\max(1, n)) = O(n)$
 $\rightarrow O(n \times 1) = O(n)$
 $\rightarrow O(\max(1, 1)) = O(1)$

$\rightarrow T(n) = O(n)$

Bài giải – Bài tập 1b).

1. b) Tính tích 2 ma trận vuông cấp n

1.	(×)	for i:=1 to n do	→ 1. $O(n)$] → $O(n^3)$] → $O(n^2)$] → $O(n)$] → $O(n)$
2.	(×)	for j:=1 to n do <i>begin</i>	→ 2. $O(n)$	
3.	(+)	c[i, j] := 0;	→ 3. $O(1)$	
4.	(+)	for k:=1 to n do	→ 4. $O(n)$	
5.	(×)	c[i, j]:=c[i,j]+a[i,k]*b[k,j];	→ 5. $O(1)$	
<i>end;</i>				

$$\rightarrow T(n) = O(n^3)$$

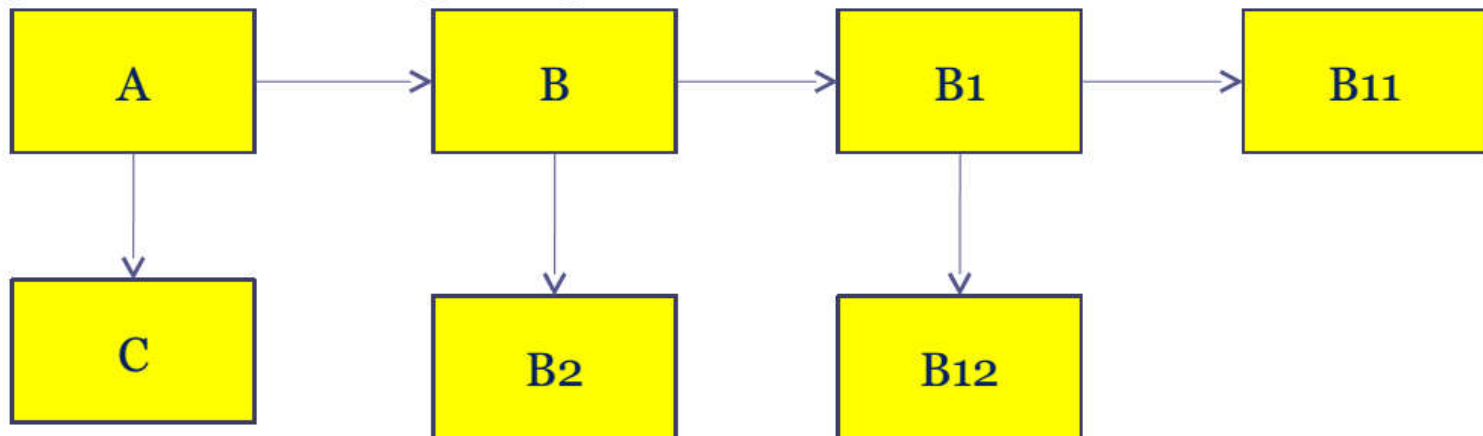
Phương pháp tính độ phức tạp

- Xét phương pháp tính độ phức tạp trong **3 trường hợp**:
 - (1) Chương trình **không gọi** chương trình con.
 - (2) Chương trình **có gọi** chương trình con *không đệ quy*.
 - (3) Chương trình **đệ quy**.

Độ phức tạp của chương trình có gọi chương trình con không đệ quy

- Quy tắc: tính từ trong ra ngoài

- C, B2, B12, B11
- B1
- B
- A

Ví dụ 3.

Sắp xếp “nổi bọt” gọi chương trình con

(2) Chương trình **có gọi** chương trình con không đệ quy

```
1. void Swap (int &a,int &b) {  
2.     int temp;  
3.     temp = x;  
4.     (+) x = y;  
5.     y = temp; }
```

→ $O(1)$

```
6. void BubbleSort(int a[],int n) {  
7.     (x) for(i= 0; i<=n-2; i++)  
8.         (x) for(j=n - 1; j>=i+1;j--)  
9.             (x) if (a[j-1] > a[j]) {  
10.                 Swap(a[j-1],a[j]); }
```

→ $O(n)$
→ $O(n)$
→ $O(1)$
→ $O(1)$
→ $O(n^2)$
→ $O(n)$
→ $O(1)$

Tính độ phức tạp của sắp xếp “nổi bọt” có gọi chương trình con

- Chương trình BubbleSort gọi chương trình con Swap, do đó để tính độ phức tạp của BubbleSort trước tiên cần tính độ phức tạp của Swap.
- Swap bao gồm 3 lệnh gán 3 lệnh gán {3}, {4} và {5} đều tốn $O(1)$, do đó độ phức tạp của Swap là $O(1)$.
- Trong BubbleSort: lệnh {10} gọi Swap nên tốn $O(1)$; lệnh {9} có điều kiện so sánh $a[j] < a[j-1]$ cũng tốn $O(1)$; vòng lặp {8} thực hiện $(n - i - 1)$ lần, mỗi lần tốn $O(1)$ nên vòng lặp {8} tốn $O((n-i-1) \times 1) = O(n-i-1)$; Vòng lặp {7} có i chạy từ 0 đến $n-1$ nên thời gian thực hiện của vòng lặp {7} cũng là độ phức tạp của thuật toán:

$$T(n) = \sum_{i=0}^{n-2} (n-i-1) = \frac{n(n-1)}{2} = O(n^2)$$

Phương pháp tính độ phức tạp

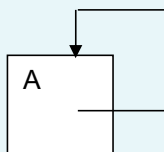
- Xét phương pháp tính độ phức tạp trong **3 trường hợp**:
 - (1) Chương trình **không gọi** chương trình con.
 - (2) Chương trình **có gọi** chương trình con *không đệ quy*.
 - (3) Chương trình **đệ quy**.

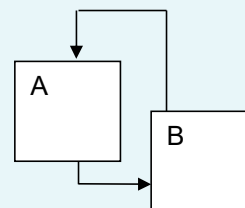
CANTHO UNIVERSITY

Phân tích các chương trình đệ quy

- 2 dạng chương trình đệ quy:

Đệ quy trực tiếp

Đệ quy gián tiếp

- Tính độ phức tạp chương trình đệ quy:
 - (1) Thành lập phương trình đệ quy $T(n)$
 - (2) Giải phương trình đệ quy tìm nghiệm
→ Suy ra tỷ suất tăng $f(n)$ hay $O(f(n))$.

Chương trình đệ quy

- Chương trình đệ quy giải bài toán kích thước n , phải có ít nhất một *trường hợp dừng* ứng với một n cụ thể và *lời gọi đệ quy* giải bài toán kích thước k ($k < n$)
- Ví dụ** : Chương trình đệ quy tính **$n!$**

```
1. int giai_thua(int n) {  
2.     if (n == 0)  
3.         return 1;  
4.     else  
5.         return n * giai_thua(n - 1);  
6. }
```

- Trường hợp dừng* **$n = 0$** và *lời gọi đệ quy* **$k = n-1$** .

Thành lập phương trình đệ quy

- **Phương trình đệ quy** là phương trình biểu diễn mối liên hệ giữa $T(n)$ và $T(k)$, trong đó $T(n)$ và $T(k)$ là thời gian thực hiện chương trình có kích thước dữ liệu nhập tương ứng là n và k , với $k < n$.
- Để thành lập được phương trình đệ quy, phải căn cứ vào chương trình đệ quy.
 - **Khi đệ quy dừng**: xem xét khi đó **chương trình làm gì và tốn hết bao nhiêu thời gian** (thông thường thời gian này là hằng số **$C(n)$**)
 - **Khi đệ quy chưa dừng**: xem xét có **bao nhiêu lời gọi đệ quy với kích thước k** thì sẽ có bấy nhiêu **$T(k)$** .
- Ngoài ra, còn phải xem xét thời gian **phân chia bài toán và tổng hợp các lời giải** (chẳng hạn gọi thời gian này là **$d(n)$**).

Dạng phương trình đệ quy

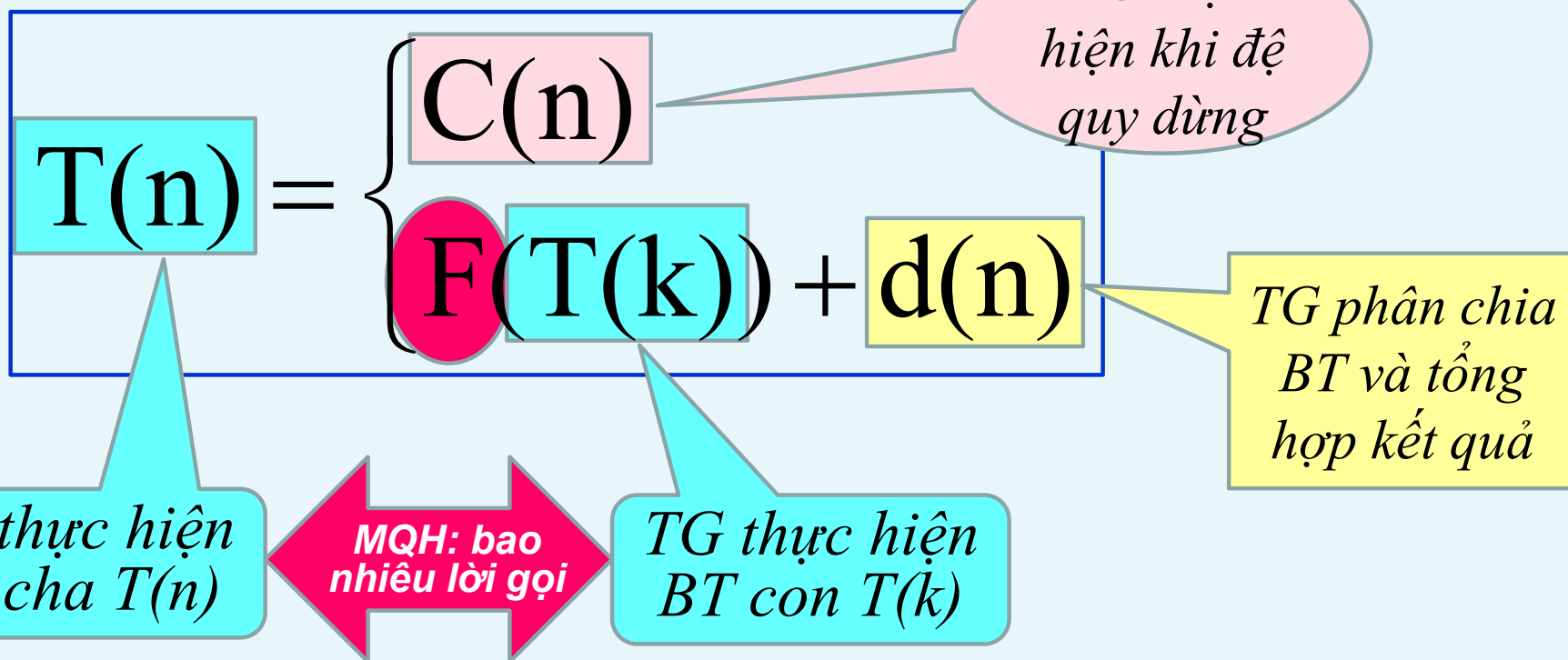
Dạng tổng quát của một **phương trình đệ quy** là:

$$T(n) = \begin{cases} C(n) & \leftarrow \text{Khi đệ quy dừng} \\ F(T(k)) + d(n) & \leftarrow \text{Khi đệ quy chưa dừng} \end{cases}$$

- **C(n)**: thời gian thực hiện chương trình ứng với trường hợp đệ quy dừng.
- **F(T(k))**: hàm xác định thời gian theo T(k).
- **d(n)**: thời gian phân chia bài toán và tổng hợp các kết quả.

Phương trình đệ quy

Ví dụ 1. Phương trình đệ quy của $n!$

$$n! = n * (n-1) * (n-2) * \dots * 2 * 1$$

- Gọi $T(n)$ là thời gian tính $n!$.
- Thì $T(n-1)$ là thời gian tính $(n-1)!$.
- Trường hợp $n = 0$: thực hiện *return 1* tốn $O(1) \rightarrow T(0) = C_1$.
- Trường hợp $n > 0$: gọi đệ quy *giai_thua(n-1)*, tốn $T(n-1) \rightarrow T(n) = T(n-1)$.
- Sau khi có kết quả của việc gọi đệ quy, chương trình phải nhân kết quả đó với n và trả về tích số. Thời gian thực hiện phép nhân và trả kết quả về là một hằng C_2 .
- Vậy ta có phương trình đệ quy như sau:

```
1. int giai_thua(int n) {  
2.     if (n == 0)  
3.         return 1;  
4.     else  
5.         return n * giai_thua(n - 1);  
6. }
```

$$T(n) = \begin{cases} C_1 & \text{nếu } n=0 \\ T(n-1) + C_2 & \text{nếu } n>0 \end{cases}$$

Ví dụ 2. Phương trình đệ quy của thuật toán MergeSort

```
FUNCTION MergeSort (L:List; n:Integer):List;  
VAR  L1,L2:List;  
BEGIN  
  IF n=1 THEN RETURN (L)  
  ELSE BEGIN  
    Chia đôi L thành L1 và L2, với độ dài n/2;  
    RETURN (Merge (MergeSort (L1,n/2) ,MergeSort (L2,n/2) ) ) ;  
  END;  
END;
```

- **Hàm MergeSort** nhận danh sách có độ dài n và trả về danh sách được sắp xếp.
- **Thủ tục Merge** nhận 2 danh sách đã được sắp thứ tự L1 và L2, mỗi danh sách có độ dài n/2, trộn chúng lại với nhau để được một danh sách gồm n phần tử có thứ tự.

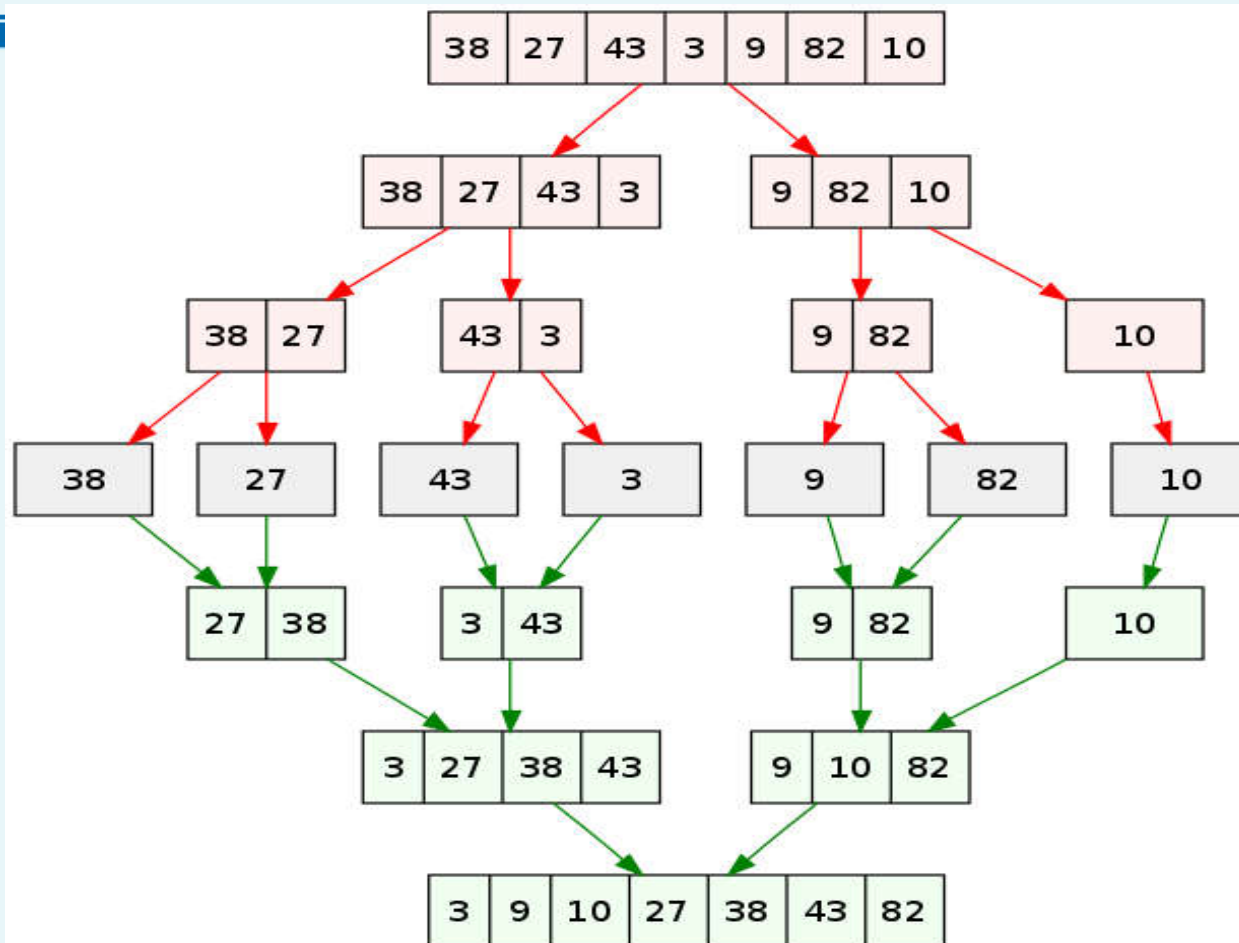

CANTHO UNIVERSITY

Mô hình minh họa Mergesort

- Sắp xếp danh sách L
gồm 7 phần tử :

38, 27, 43, 3, 9, 82, 10

Ví dụ 2. Phương trình đệ quy của thuật toán MergeSort

- $T(n)$: **mergeSort** (n phần tử)
 $T(n/2)$: **mergeSort** (n/2 phần tử).
- Khi $n = 1$: $\text{return}(L) \rightarrow T(n) = C_1$.
- Khi $n > 1$: gọi đệ quy **mergeSort** 2 lần cho 2 danh sách con với độ dài $n/2 \rightarrow T(n) = 2T(n/2)$.
- Ngoài ra, thời gian chia danh sách và trộn hai danh sách kết quả (hàm **merge**): cần thời gian $O(n) = nC_2$.
- Vậy ta có phương trình đệ quy như sau:

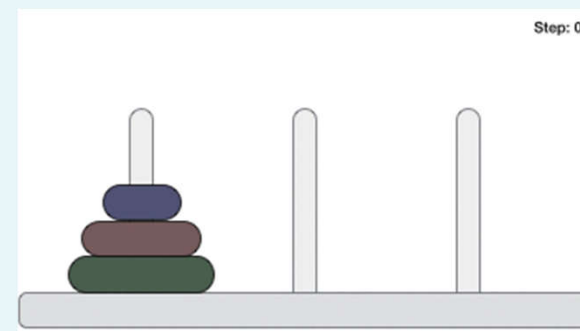
```
FUNCTION MergeSort (L:List; n:Integer):List;  
VAR L1,L2:List;  
BEGIN  
  IF n=1 THEN RETURN(L)  
  ELSE BEGIN  
    Chia đôi L thành L1 và L2, với độ dài n/2;  
    RETURN (Merge (MergeSort (L1,n/2), MergeSort (L2,n/2)) );  
  END;  
END;
```

$$T(n) = \begin{cases} C_1 & \text{nếu } n=1 \\ 2T(\frac{n}{2}) + nC_2 & \text{nếu } n>1 \end{cases}$$

Ví dụ 3. Phương trình đệ quy của Thử tục tháp Hà nội số tầng n

```
void ThapHN(int n, char A, char B, char C)
{ if(n > 1)
  {
    ThapHN(n-1,A, C, B);
    printf("Chuyen tu %c sang %c\n", A, C);
    ThapHN(n-1,B, A, C);
  }
}
```


Phương trình đệ quy :

$$T(n) = \begin{cases} C1 & n = 1 \\ 2T(n-1) + C2 & n > 1 \end{cases}$$

Ví dụ 4. Phương trình đệ quy của thuật toán tìm kiếm nhị phân dãy n có thứ tự

```
int binarysearch(int x, int *a, int left, int right)
{
    if(left > right)    return -1;
    int mid = (left + right)/2;
    if(x == a[mid])    return mid;
    if (x < a[mid])    return    binarysearch(x,a,left,mid-1);
    else return    binarysearch(x,a,mid+1,right);
}
```

$$\text{Phương trình đệ quy : } T(n) = \begin{cases} 1 & n = 1 \\ T(n/2) + 1 & n > 1 \end{cases}$$

Ví dụ 4. Phương trình đệ quy của thuật toán tìm kiếm nhị phân dãy n thứ tự

Binary search

steps: 0

Sequential search

steps: 0

www.mathwarehouse.com

Giải phương trình đệ quy

- Có 3 phương pháp giải phương trình đệ quy:

(1) Phương pháp truy hồi.

- Triển khai $T(n)$ theo $T(n-1)$, rồi $T(n-2)$, ... cho đến $T(1)$ hoặc $T(0)$
- Suy ra nghiệm

(2) Phương pháp đoán nghiệm.

- Dự đoán nghiệm $f(n)$
- Áp dụng định nghĩa tỷ suất tăng và chứng minh $f(n)$ là tỷ suất tăng của $T(n)$

(3) Phương pháp lời giải tổng quát.

Phương pháp truy hồi

- Dùng đệ quy để thay thế $T(m)$ với $m < n$ (vào phía phải phương trình) cho đến khi tất cả $T(m)$ với $m > 1$ được thay thế bởi biểu thức của $T(1)$ hoặc $T(0)$.

Triển khai $T(n)$

$T(n-1)$

$T(n-2)$

...

cho đến $T(1)$

theo
rồi đến
tiếp đến

- Vì $T(1)$ và $T(0)$ là hằng số nên công thức $T(n)$ chứa các số hạng chỉ liên quan đến n và hằng số.
- Từ công thức đó suy ra nghiệm của phương trình.

Ví dụ 1. Giải PTĐQ bằng PP truy hồi (**n!**)

Hàm tính Giai thừa **n!**

$$T(n) = \begin{cases} C_1 & \text{nếu } n=0 \\ T(n-1) + C_2 & \text{nếu } n>0 \end{cases}$$

Ta có : $T(n) = \mathbf{T(n-1)} + C_2$ (1)

$$= [T((n-1)-1) + C_2] + C_2 = \mathbf{T(n-2)} + 2C_2 \quad (2)$$

$$= [T((n-2)-1) + C_2] + 2C_2 = \mathbf{T(n-3)} + 3C_2 \quad (3)$$

Quy luật truy hồi

.....

$$= \mathbf{T(0)} = C_1$$

$$T(n) = T(\mathbf{n-i}) + iC_2$$

(i)

- Quá trình truy hồi kết thúc khi $\mathbf{n - i = 0}$ hay $\mathbf{i = n}$

$$\Rightarrow T(n) = T(0) + nC_2 = C_1 + nC_2 = O(\mathbf{\max(1, n)}) = \mathbf{O(n)}$$

CANTHO UNIVERSITY

Ví dụ 2. Giải PTĐQ bằng PP truy hồi (MergeSort)

Hàm MergeSort

$$T(n) = \begin{cases} C_1 & \text{nếu } n=1 \\ 2T(\frac{n}{2}) + nC_2 & \text{nếu } n>1 \end{cases} \rightarrow T(n/2) = 2T((n/2)/2) + (n/2)C_2$$

$$\bullet T(n) = 2T(n/2) + nC_2 \quad (1)$$

$$= 2[2T(n/4) + (n/2)C_2] + nC_2 = 4T(n/4) + 2nC_2 \quad (2)$$

$$= 4[2T(n/8) + (n/4)C_2] + 2nC_2 = 8T(n/8) + 3nC_2 \quad (3)$$

Quy luật
truy hồi

=

$$= T(n/2^i) = T(1) = C_1$$

$$= 2^i T(n/2^i) + i n C_2 \quad (i)$$

Quá trình truy hồi kết thúc khi $n/2^i = 1$ hay $2^i = n \rightarrow i = \log n$

$$\Rightarrow T(n) = nT(1) + \log n \cdot nC_2 = nC_1 + n \log n C_2 = O(\max(n, n \log n)) = O(n \log n)$$

Bài tập

Giải các phương trình đệ quy sau với $T(1) = 1$ và:

1. $T(n) = T(n/2) + 1$

2. $T(n) = 3T(n/2) + n$

3. $T(n) = 4T(n/2) + n^2$

Một số công thức Logarit

10. Logarit : $0 < N_1, N_2, N$ và $0 < a, b \neq 1$ ta có

$$\log_a N = M \Leftrightarrow N = a^M$$

$$\log_a \left(\frac{N_1}{N_2} \right) = \log_a N_1 - \log_a N_2$$

$$\log_a a^M = M$$

$$\log_a N^\alpha = \alpha \log_a N$$

$$a^{\log_a N} = N$$

$$\log_{a^\alpha} N = \frac{1}{\alpha} \log_a N$$

$$N_1^{\log_a N_2} = N_2^{\log_a N_1}$$

$$\log_a N = \frac{\log_b N}{\log_b a}$$

$$\log_a (N_1 \cdot N_2) = \log_a N_1 + \log_a N_2$$

$$\log_a b = \frac{1}{\log_b a}$$